

NAMN ATT MINNAS

JÖRGEN WESTERSTÅHL

I andra delen av sina memoarer berättar Herbert Tingsten om sitt första mera minnesvärda sammanträffande med Jörgen Westerståhl. Det ägde rum kort innan Westerståhl år 1934 skulle ta sin student i Norra Latin. Tillsammans med en kamrat uppsökte han Tingsten, som han flyktigt träffat några gånger tidigare hos gemensamma bekanta, för att tala med denne om »livet.» Smickrande nog, skriver Tingsten, hade de fått för sig att han, Tingsten, var något slags auktoritet på ämnet: de var livs- och människoföraktare i litet samma stil som han och det var väl, antar han, hans något bleknade nihilism som fångslat Westerståhl. De båda ynglingarna talade om att utvandra, att bli arbetare eller eremiter, att livet var ett helvete och att detta elände inte kunde tolereras av anständigt folk. »Genom att jag instämde i princip men samtidigt genom kompletteringar och framför allt genom min blotta existens (!) dementerade de värsta attackerna och farhågorna var mötet möjligen av värde eller åtminstone till glädje för dem», säger Tingsten.

Detta möte hade säkerligen avgörande betydelse för Jörgen Westerståhls hela utveckling och karriär. Han blev varken eremit eller arbetare utan socialvetare och utvandrade inte längre än till Göteborg, där han sedan 1952 uppehåller en professur i statskunskap. Han gick bokstavligen talat i Tingstens fotspår. Tingsten blev

hans lärofader och han blev Tingstens älsklingslärjunge och nära personlige vän, varom Tingstens memoarer bär talrika vittnesbörd. Efter sin studentexamen hade Westerståhl börjat studera i Uppsala — där han bl. a. hann göra en uppmärksam insats i den s. k. filosofstriden genom att tillsammans med Tingsten och Ingemar Hedenius föra oväsen under professor Karitz' installationsföreläsning — men när Tingsten år 1935 utsågs till innehavare av Lars Hiertas professur i statskunskap vid Stockholms högskola förlade Westerståhl sina studier dit.

Jörgen Westerståhl är dotterson till Hjalmar Branting och Tingsten, som redan förut hade en anknytning till familjen så till vida som hans första hustru var omgift med Georg Branting kom snart på mycket intim fot med familjen Westerståhl och hela kretsen kring den fina och charmerande ättemodern Anna Branting, Hjalmars änka, som höll hov i patriercivåningen på Norrtullsgatan. En specialitet i detta umgängesliv var utflykterna, omtalar Tingsten i sina memoarer med ett nästan nostalgiskt tonfall; »man rodde eller promenerade ett par timmar, i senare fallet fraktades Anna och varorna med vagn, och valde omsorgsfullt en trevlig plats. Dukningen och anordningarna var noggranna och rituella. Olle (pappa Westerståhl) var chef och munkänk, Jörgen en flyhänt och sakkunnig passupp, Sonja (mamma Wes-

terståhl) och Gerd (fru Tingsten) skötte det mera tekniska. Anna var för gammal och jag för opraktisk för att hjälpa till och vi såg småpratande måltiden växa fram. Olle var specialist på smörgåsbord, 'extra smörgåsbord' och här fanns allt: sill och strömming och böckling, små köttbullar, omeletter, lax, ål och tre suppar.»

En bukolisk idyll under 30-talets åskmoln.

Men Jörgen Westerståhl var inte bara en flyhänt och sakkunnig passupp på dessa vällustigt skildrade picknickar, han var också en tillgiven och trogen lärning vid mästarens proseminarier och seminarier för att inte tala om postseminarierna, då vinet och väl-taligheten eller i varje fall konjaken och kvickheten flödade och Tingsten improviserade de gnistrande, lätt surrealistiska föreläsningar om vad som helst från Barrès till Father Brown, vilka trollband hans elever. Vid dessa skilda tillfällen brukade Westerståhls lynne växla från vad som åtminstone utifrån tedde sig som en nästan dolsk inbundenhet till vild munterhet och i diskussionerna var han intensiv, ett-rig, ibland arrogant — precis som lärofadern — men alltid med en respektgivande envis strävan till precision.

»Med anlag för lättja och långsamhet förenade han ambition, vilja till klarhet, självständighet i tanken och en ovanlig intelligens», lyder Tingstens frejdebrev i memoarerna. År 1944 hade ambitionen tagit överhand över lättjan därhän att Westerståhl tog sin lic. och ett par år senare disputerade han på en kanske mera solid än direkt stimulerande avhandling om »Svensk fackföreningsrörelse», vilken inbragte honom en docentur i statskunskap vid Stockholms Högskola. Från själva den högtidliga disputationens akten minns man bäst den förut-

varande Tiden-redaktören Torsten Gårdlunds tredjeopposition med dess nästan grymma skämt om »arbetarna» — vilket tycktes förebåda den begynnande ideologiska upplösningen i den tingstenska kretsen. Den ende som inte verkade att ha drabbats av denna upplösning var Jörgen Westerståhl, som fortfor att vara socialdemokrat, och under Tingstens storhetstid i Dagens Nyheter som vår främste socialist- och kommunistbekämpare torde hans och Westerståhls vägar i någon mån ha skilts.

Därtill kom att Westerståhl, som nämnts, år 1952 flyttade till Göteborg och därmed undandrog det direkta inflytandet av Tingstens personlighet. Som professor i Göteborg har Westerståhl ägnat sig åt bl. a. valstudier och pressforskning, det senare med resultat som i varje fall inte nämnvärt imponerat på pressmännen. År 1954 utsågs han till huvudsekreterare och något senare till ledamot i författningsutredningen där han under de senaste nio åren nedlagt ett arbete, vars frukter knappast står i proportion till ansträngningarna. Man skulle kunna tala om berget, som födde en råtta. Även den regeringen närstående LO-tidningen Aftonbladet karakteriserar författningsutkastet som ett bedrövligt sammelsurium av stilarter och den framstående rättsvetenskapsmannen docent Gustaf Petrén har i ett par understreckare i Svenska Dagbladet påvisat att författningsutredningens modell kommer att vara förlegad redan innan den kan antas. Som en statsvetarkollega uttryckt saken: Westerståhl är en framstående sociolog, men knappast ämne till en grundlagsfader.

Jörgen Westerståhl har vuxit upp och gjort karriär i skuggan av två stora namn: Hjalmar Branting och Herbert Tingsten. I denna skugga har han varit näst intill osynlig. Han har

så länge omtalats som Brantings dotterson och Tingstens favoritelev att man till slut kunnat undra om detta är hans enda egenskaper eller om han tilläventyrs håller sig med en alldeles egen personlighet. Det senare är trots allt fallet. Givetvis har den inte kunnat undgå att i hög grad präglas av arvet resp. inflytandet från två var på sitt sätt så fantasieggande och betydande människor. Det har också sagts, halvt på skämt halvt på allvar att om man berövar Branting hans mustasch och pondus och Tingsten

hans briljans och kolorit så får man fram en bild, som i viss mån erinrar om den till synes något färglöse, lätt gråmelerade Jörgen Westerståhl. Det är bilden av en medelålders, ganska reserverad, ganska ironisk, högt begåvad professor i statskunskap, vars begåvning på något sätt aldrig riktigt kommit till sin rätt och som av allt att döma varken kommer att bli en stor statsman som sin morfar eller en lysande vetenskapsman och publicist som sin lärofader.

G. U.

ERICOVOX – LM ERICSSONS
högtalande telefon

...och nästa steg?

Bakom stängda dörrar i LM Ericssons laboratorier i Sverige, Frankrike, Amerika och på andra platser arbetar forskare på alltmer avancerade telekommunikationer. Här är några av de projekt, som kan bli vardagsföreteelser inom en snar framtid:

- Flera transistoriserade detaljer, vilket innebär större livslängd, smidigare funktion, mindre krav på utrymme
- Mera avancerad elektronisk kopplingsteknik – snabbare telefontrafik
- Förbättrade transmissionssystem, som ger möjlighet till ännu fler samtidiga samtal över ett trådpar
- Knappsatsmanövrerade samtal mellan olika länder

Vi kan inte lova ännu, att alla dessa planer kommer att förverkligas. Men erfarenheten visar att, då LM Ericsson anser att ett projekt är värt att satsa på, utsikten till framgång är stor!

TELEFONAKTIEBOLAGET LM ERICSSON • STOCKHOLM 32